

Педагогіка вищої школи

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>C - соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</i>
Спеціальність	<i>C5 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Аналітика соціальних даних</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кред. ЄКТС/60 годин лекції – 16 годин, семінарські – 14 годин, самостійна робота – 30 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>https://psy.kpi.ua/vikladachi/ https://classroom.google.com/c/NTg3Mjk1ODI5MDY1?cjc=tdpuz5r</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є процес навчання та підготовки фахівців із вищою освітою. Навчальна дисципліна передбачає підготовку здобувачів вищої освіти до майбутньої педагогічної діяльності у закладах вищої освіти на посадах асистентів, що передбачає самостійне засвоєння педагогічної літератури, розробку та проведення всіх видів занять і контрольних заходів у закладі вищої освіти, аналіз і вибір ефективних дидактичних методів навчання, критичну оцінку своїх занять. Інтегральною компетентністю вивчення даної дисципліни є здатність виконувати посадові обов'язки викладача закладу вищої освіти.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатностей:

- реалізації освітніх програм у відповідності до стандартів вищої освіти;
- аналізу та вибору ефективних дидактичних методів навчання;
- розробки та проведення всіх видів занять і контрольних заходів у закладі вищої освіти;
- виховання та інтелектуальному розвитку особистості студентів;
- самостійного засвоєння педагогічної літератури;
- критичної оцінки своїх занять.

Після засвоєння навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- системи та структури освіти України;
- структури стандартів вищої освіти;
- дидактичної сутності пізнавальної діяльності;
- рекомендацій щодо структури та методів проведення різних видів навчальних занять;
- вимог до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та навчальної дисципліни;
- системи забезпечення якості та рекомендацій щодо проведення контрольних заходів;
- сутності нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі;
- принципів та методів виховання.

уміння:

- організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність;
- визначати доцільні методи та засоби навчання і контролю;
- організувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці;
- здійснювати контроль і оцінку результатів навчання.

у результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- забезпечувати умови ефективного навчального процесу при проведенні занять;
- реалізовувати технології творчої педагогічної діяльності;
- застосовувати педагогічну техніку та професійний артистизм;
- розробляти засоби діагностики результатів навчання;
- оцінювати навчальні та творчі досягнення студентів, використовувати результати для корекції та оптимізації процесу навчання;
- володіти прийомами та способами вирішення конфліктних ситуацій у педагогічній взаємодії.

Відповідно до вимог ОНП метою дисципліни є формування у студентів здатностей:

- ЗК 03 - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ФК 09 - Здатність здійснювати педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

Відповідно до вимог ОНП в результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- ПРН 05 - Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах;
- ПРН 08 - Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- ПРН 10 - Викладати соціологічні та суміжні з ними дисципліни в закладах освіти.

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Telegram

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна «Педагогіка вищої школи» вивчається після опанування дисциплін психологічної спрямованості у програмі бакалаврської підготовки. Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СР
1	2	3	4	5
Тема 1. Предмет та завдання педагогіки вищої школи	4	1	1	2
Тема 2. Сутність процесу навчання у вищій школі	4	1	1	2
Тема 3. Дидактичні основи процесу навчання	5	2	1	2
Тема 4. Основні види навчальних занять і методи навчання	5	2	1	2
Тема 5. Система забезпечення якості освіти. Контроль результатів навчання	6	2	2	2
Тема 6. Сутність процесу виховання у вищій школі	6	2	2	2
Тема 7. Культура педагогічного спілкування у ЗВО	5	2	1	2
Тема 8. Студент як суб'єкт учбової діяльності	5	2	1	2
Тема 9. Педагогічна майстерність викладача та шляхи її формування	8	2	2	4
МКР	6		2	4
Залік	6			6
Всього годин	60	16	14	30

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/731992/1/%D0%94%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%92%D0%A8_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
2. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
3. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. – Х.: Стильна типографія, 2018. – 283 с.
4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.
5. Педагогіка вищої школи : Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.

4.2 Допоміжна література:

1. Реформування і модернізація освітніх систем країн світу XXI століття: монографія / за наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький, (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2018. 384 с.
2. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с
3. Кушнірук С.А. Розвиток категорійно-поняттєвого апарату дидактики у педагогічній науці України (20–90-ті рр. XX ст.). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ, 2019. Режим доступу: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.01/dis_Kushniruk.pdf
4. Методичні рекомендації до складання програм навчальних дисциплін та робочих програм кредитних модулів [Текст] / Уклад. В. П. Головенкін. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 28 с. – Режим доступу: <https://kpi.ua/files/bologna/recommendations-programming-disciplines.pdf>
5. Національна рамка кваліфікацій. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : підручник Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 498 с.
7. Освітні програми НТУУ «КПІ»: Рекомендації до розроблення / Уклад. В. П. Головенкін. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 40 с. – Режим доступу: https://kpi.ua/files/Osvitni_programu_2018.pdf
8. Основи психолого-педагогічної підготовки у вищій школі: навч.- метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів / Автори-упорядники Л.В. Маляр, В.І. Староста, М.І. Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019. 84 с. Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/43642>
9. Педагогіка вищої школи : підручник / В.П. Головенкін ; Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – Режим доступу: https://opac.kpi.ua/F/N5C8NSEHNAPG4AC7IU5U2NEI5TAN3GV7CK72F4TT6YA2T8PH2-08156?func=find-acc&acc_sequence=005454291
10. Столяренко О.В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навч.-метод. посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 148 с.
11. Blokhina Iryna Application of International Scientometric Databases in the Professional Training of Future Teachers of Psychological and Pedagogical Disciplines: Capabilities of Web of science (WOS), Scopus, Google Scholar / Olga Moskalenko, Lesia Muzychko, Liliia Hachak-Velychko, Victoria Dovzhuk, Iryna Blokhina // IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.22 No. 5, May 2022 583 Manuscript received May 5, 2022 Manuscript revised May 20, 2022 . – P. 583 – 587. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.5.80>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Назва теми лекції та перелік основних питань

(завдання на СР)

Лекція 1.

Тема 1. Предмет та завдання педагогіки вищої школи

Мета і завдання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи», її місце в професійній підготовці магістрантів. Об'єкт та предмет ПВШ. Категоріальний апарат ПВШ. Зв'язок педагогіки вищої школи із іншими науками. Поняття, функції та категорії дидактики вищої школи. Основні цілі освіти. Принципи освіти в Україні. Рівні і ступені вищої освіти в Україні. Типи ЗВО в Україні.

Завдання на СР:

1. Розкрийте зміст поняття «освіта».
2. Сформулюйте основні цілі освіти.
3. Сформулюйте предмет ПВШ.
4. Розкрийте зміст дидактики вищої школи.

Тема 2. Сутність процесу навчання у вищій школі

Основні закономірності процесу навчання. Сучасні освітні парадигми: технократична, гуманістична та їх порівняльний аналіз. Основні напрямки підвищення ефективності навчання. Концепції навчання: асоціативно-рефлекторна, поетапне формування розумових дій, трансформаційна теорія навчання. Структура процесу навчання.

Завдання на СР:

1. Розкрийте закономірності навчання.
2. В чому полягає технократична парадигма навчання?
3. Розкрийте сутність гуманістичної парадигми навчання.
4. Охарактеризуйте зміст трансформаційної теорії навчання.

Лекція 2.

Тема 3. Дидактичні основи процесу навчання

Сутність та взаємозв'язок основних понять теорії навчання: знання, навички, уміння, компетентність і компетентності, педагогічний процес, дидактична система, зміст освіти і навчання. Принципи навчання та їх змістова характеристика: науковості, наочності, зв'язок теорії із практикою, систематичності та послідовності, міцності засвоєння знань, свідомості та активності, доступності.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення поняттям «інформація» та «наукова інформація».
2. Яким вимогам має відповідати наукова інформація?
3. Наведіть приклади навичок, якими Ви володієте.
4. Як перевірити ступінь сформованості навичок?
5. Розкрийте структуру умінь.
6. Розкрийте сутність поняття «компетентність».
7. Розкрийте зміст причинів навчання.

Лекція 3.

Тема 4. Основні види навчальних занять і методи навчання

Класифікація організаційних форм навчання і видів навчальних занять. Роль та місце лекції у закладі вищої освіти. Переваги та недоліки лекційного методу навчання. Головні дидактичні завдання лекції. Типи лекцій, їх призначення та особливості. Основні дидактичні вимоги до лекції. Зміст та структура лекції. Управління пізнавальною діяльністю студентів. Методи активізації пізнавальної діяльності. Стимули активізації пізнавальної діяльності студентів. Методика читання лекції. Лекторські дані. Призначення, зміст і методика проведення практичних занять. Оцінювання практичних занять. Види семінарських занять, їх цілі та завдання, методика проведення. Оцінювання семінарських занять. Лабораторні заняття. Колоквіуми. Самостійна робота студентів.

Завдання на СР:

1. Розкрийте головні дидактичні завдання лекції. Обґрунтуйте переваги і недоліки лекційного методу та шляхи їхнього усунення.
2. Обґрунтуйте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції. Розкрийте завдання викладача щодо забезпечення цих вимог.
3. Розкрийте призначення й особливості різних типів лекцій. У чому полягають особливості проблемної лекції?
4. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
5. Розкрийте призначення і сутність основних стимулів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
6. Дайте визначення практичного заняття. Сформулюйте його дидактичні завдання. Обґрунтуйте завдання викладача на цих заняттях.
7. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні практичних занять.
8. Дайте визначення семінарського заняття. Дидактичні завдання різних типів семінарських занять й особливості їхнього проведення. Розкрийте роль викладачів на цих заняттях.
9. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні семінарських занять.

Лекція 4.

Тема 5. Система забезпечення якості освіти. Контроль результатів навчання

Цілі та завдання контролю якості навчання. Основні фактори, що впливають на якість навчання. Об'єкт і предмет контролю. Вимоги до системи контролю. Валідність, надійність, достовірність та ефективність контролю. Види та рівні контролю, їх завдання, цілі та функції. Форми контролю.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі, завдання та функції контролю якості навчання.
2. Проведіть аналіз основних факторів, які впливають на якість навчання та їхніх характеристик.
3. Розкрийте основні вимоги до системи контролю якості навчання.
4. Обґрунтуйте завдання, цілі та функції основних видів контролю.
5. Проаналізуйте переваги та недоліки різних форм контролю.

Лекція 5.

Тема 6. Сутність процесу виховання у вищій школі.

Загальна характеристика процесу виховання. Виховний простір закладу вищої освіти. Зміст виховання. Особливості виховання у ЗВО. Принципи виховання – вихідні положення щодо способів досягнення виховних цілей в навчальному процесі ЗВО. Характеристика та вимоги принципів виховання: суспільна спрямованість, суб'єктність, цілісність, безперервність, диференційований та індивідуальний підхід, вимогливість та повага до студента, активізація взаємодії викладача і студента. Методи виховання у ЗВО: переконання, вправа, заохочення, вимога, критика, приклад, покарання, сугестія.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення процесу виховання.
2. Чому навчання та виховання є нерозривними компонентами організації навчального процесу.
3. В чому полягає специфіка методів виховання у ЗВО.
4. Розкрийте сутність принципів виховання.

Лекція 6.

Тема 7. Культура педагогічного спілкування у ЗВО.

Сутність та структура педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування. Зміст педагогічного спілкування у ЗВО. Спілкування та взаємодія в системах: «викладач-студент», «викладач-викладач».

Завдання на СР:

1. Назвіть стилі педагогічного спілкування.
2. Розкрийте структуру педагогічного спілкування.
3. Розкрийте етапи педагогічного спілкування.
4. Яке місце належить взаємодії в структурі педагогічного спілкування.

Лекція 7.

Тема 8. Студент як суб'єкт учбової діяльності.

Поняття про суб'єкт учбової діяльності. Вікова періодизація розвитку особистості. Типові риси психічного складу особистості в період юності. Міжособистісні та внутрішньоособистісні конфлікти в студентському віці. Регуляція поведінки в студентському середовищі.

Завдання на СР:

1. В чому полягає особливість суб'єкта учбової діяльності?
2. Охарактеризуйте основні вікові новоутворення, що притаманні особистості у юнацькому віці.
3. Яка природа внутрішньоособистісних конфліктів у юнацькому віці?
4. Фактори регуляції поведінки особистості в юнацькому віці.

Лекція 8.

Тема 9. Педагогічна майстерність викладача та шляхи її формування.

Сутність педагогічної майстерності викладача ЗВО та характеристика специфічних особистісних якостей. Педагогічний такт. Педагогічний авторитет викладача. Педагогічна техніка. Педагогічні здібності. Шляхи розвитку педагогічної майстерності.

Завдання на СР:

1. Розкрийте компоненти педагогічної майстерності.
2. Визначте співвідношення педагогічного такту та вимогливості в діяльності викладача.
3. Охарактеризуйте шляхи розвитку педагогічних здібностей.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять: сформувати у здобувачів вищої освіти вміння: обґрунтовувати правила застосування принципів дидактики при проведенні різних видів навчальних занять, обирати стратегію спілкування, працювати з педагогічною літературою, готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Семінарське заняття 1

Тема 1. Предмет та завдання педагогіки вищої школи

1. Мета та завдання педагогіки вищої школи.
2. Роль і місце педагогіки вищої школи у професійній підготовці магістрантів.
3. Об'єкт та предмет ПВШ.
4. Категоріальний апарат ПВШ.
5. Зв'язок ПВШ із іншими науками.
6. Поняття про освіту та її цілі.
7. Поняття про дидактику.
8. Нормативні документи.

Завдання на СР:

1. Назвіть ключові поняття ПВШ
2. Сформулюйте поняття дидактики.
3. Розкрийте зміст поняття «освіта».
4. Сформулюйте основні цілі освіти.
5. Сформулюйте предмет ПВШ.
6. Розкрийте зміст дидактики вищої школи.

Тема 2. Сутність процесу навчання у вищій школі

Основні закономірності процесу навчання.

1. Сучасні освітні парадигми: технократична, гуманістична та їх порівняльний аналіз.
2. Асоціативно-рефлекторна концепція навчання.
3. Поетапне формування розумових дій.
4. Трансформаційна теорія навчання.
5. Процес навчання як взаємопов'язана діяльність викладача і студента.
6. Зворотній зв'язок у навчанні.
7. Структура процесу навчання.

Завдання на СР:

1. Розкрийте закономірності навчання.
2. Розкрийте структуру процесу навчання.
3. В чому полягає технократична парадигма навчання?
4. Розкрийте сутність гуманістичної парадигми навчання.
5. Охарактеризуйте зміст трансформаційної теорії навчання.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Дидактичні основи процесу навчання

Сутність та взаємозв'язок основних понять теорії навчання: знання, навички, уміння, компетентність і компетентності, педагогічний процес, дидактична система, зміст освіти і навчання.

1. Принципи навчання та їх змістова характеристика: науковості, наочності, зв'язок теорії із практикою, систематичності та послідовності, міцності засвоєння знань, свідомості та активності, доступності.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення поняттям «інформація» та «наукова інформація».
2. Яким вимогам має відповідати наукова інформація?

3. Наведіть приклади навичок, якими Ви володієте.
4. Як перевірити ступінь сформованості навичок?
5. Розкрийте структуру уміння.
6. Розкрийте сутність поняття «компетентність».
7. Розкрийте зміст прицинів навчання.
8. Розкрийте зміст принципу доступності у навчанні.
9. Наведіть приклади принципу міцності засвоєння знань.
10. В чому полягає сутність принципу активності у навчанні?

Тема 4. Основні види навчальних занять і методи навчання

Технології і методи навчання.

1. Організаційні форми навчального процесу.
2. Педагогічні вимоги до лекційних занять.
3. Педагогічні вимоги до семінарських занять.
4. Педагогічні вимоги до лабораторних занять.
5. Педагогічні вимоги до організації СРС.
6. Способи стимулювання учбової діяльності студентів.
7. Роль практики у навчальному процесі.

Завдання на СР:

1. Розкрийте головні дидактичні завдання лекції. Обґрунтуйте переваги і недоліки лекційного методу та шляхи їхнього усунення.
2. Обґрунтуйте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції. Розкрийте завдання викладача щодо забезпечення цих вимог.
3. Сформулюйте вимоги до проблемної лекції.
4. Дайте визначення практичного заняття. Сформулюйте його дидактичні завдання. Обґрунтуйте завдання викладача на цих заняттях.
5. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні практичних занять.
6. Дайте визначення семінарського заняття. Дидактичні завдання різних типів семінарських занять й особливості їхнього проведення. Розкрийте роль викладачів на цих заняттях.
7. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні семінарських занять.

Семінарське заняття 3

Тема 5. Система забезпечення якості освіти. Контроль результатів навчання

Цілі та завдання контролю якості навчання.

1. Основні фактори, що впливають на якість навчання.
2. Об'єкт і предмет контролю.
3. Вимоги до системи контролю.
4. Види та рівні контролю, їх завдання, цілі та функції.
5. Форми контролю.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі, завдання та функції контролю якості навчання.
2. Проведіть аналіз основних факторів, які впливають на якість навчання та їхніх характеристик.
3. Розкрийте основні вимоги до системи контролю якості навчання.
4. Обґрунтуйте завдання, цілі та функції основних видів контролю.
5. Проаналізуйте переваги та недоліки різних форм контролю.

Семінарське заняття 4

Тема 6. Сутність процесу виховання у вищій школі

Загальна характеристика процесу виховання.

1. Принципи виховання – вихідні положення щодо способів досягнення виховних цілей в навчальному процесі ЗВО.
2. Характеристика та вимоги принципів виховання: суспільна спрямованість, суб'єктність, цілісність, безперервність, диференційований та індивідуальний підхід, вимогливість та повага до

студента, активізація взаємодії викладача і студента.

3. Роль самовиховання.

4. Методи виховання у ЗВО: переконання, вправа, заохочення, вимога, критика, приклад, покарання, сугестія.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення процесу виховання.

2. Розкрийте основні методи виховання та наведіть приклади.

3. Чому навчання та виховання є нерозривними компонентами організації навчального процесу.

4. Розкрийте сутність принципів виховання.

Семінарське заняття 5

Тема 7. Культура педагогічного спілкування у ЗВО

Сутність та структура педагогічного спілкування.

1. Структура педагогічного спілкування.

2. Спілкування в системах: «викладач-студент», «викладач-викладач».

3. Стилі педагогічного спілкування.

4. Комунікативна сторона спілкування.

5. Інтерактивна сторона спілкування.

6. Перцептивна сторона спілкування.

7. Міжособистісне спілкування в учбовій групі.

Завдання на СР:

1. Розкрийте сторони спілкування в системі «викладач-студент».

2. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування.

3. Розкрийте структуру педагогічного спілкування.

4. Розкрийте етапи педагогічного спілкування.

5. Яке місце належить взаємодії в структурі педагогічного спілкування.

6. Розкрийте бар'єри спілкування та їх причини.

Тема 8. Студент як суб'єкт учбової діяльності

Поняття про суб'єкта учбової діяльності.

1. Вікова періодизація розвитку особистості.

2. Типові риси психічного складу особистості в період юності.

3. Особистісні утруднення.

4. Міжособистісні конфлікти в студентському віці.

5. Внутрішньоособистісні конфлікти.

6. Нерівномірність розвитку особистості.

7. Динаміка мотивації навчання.

8. Регуляція поведінки в студентському середовищі.

Завдання на СР:

1. В чому полягає особливість суб'єкта учбової діяльності?

2. Охарактеризуйте основні вікові новоутворення, що притаманні особистості у юнацькому віці.

2. Кризи розвитку в студентському віці.

3. Яка природа внутрішньо особистісних конфліктів у юнацькому віці?

4. Фактори регуляції поведінки особистості в юнацькому віці.

Семінарське заняття 6

Тема 9. Педагогічна майстерність викладача та шляхи її формування

Сутність педагогічної майстерності викладача ЗВО та характеристика специфічних особистісних якостей.

1. Педагогічний такт.

2. Педагогічний авторитет викладача.

3. Педагогічна техніка.

4. Педагогічні здібності.

5. Шляхи розвитку педагогічної майстерності.

Завдання на СР:

1. Розкрийте компоненти педагогічної майстерності.
2. Яка роль культури мови і як вона пов'язана із мисленням викладача?
3. В чому сутність педагогічної уяви?
4. Визначте співвідношення педагогічного такту та вимогливості в діяльності викладача.
5. Охарактеризуйте шляхи розвитку педагогічних здібностей.

Семінарське заняття 7

Модульна контрольна робота

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Здобувачу вищої освіти складно буде належно підготуватись до практичного заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Однак, відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувачів вищої освіти на семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою. Рейтинг здобувачів вищої освіти значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття здобувачем вищої освіти обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) здобувачем вищої освіти пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, з яким можна ознайомитися сайті кафедри психології та педагогіки.

За присутність на семінарських заняттях бали не ставляться. На семінарському занятті здобувач вищої освіти може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завдань), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу чи гаджетів не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки здобувача вищої освіти не з кращого боку.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від здобувачів вищої освіти до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між здобувачем вищої освіти і викладачем на лекції. На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти фокусують свою увагу на аналізі педагогічних та психолого-педагогічних явищ та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрядження із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, модульна контрольна робота](#).

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу](#).

Семестровий контроль: [залік](#).

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) робота на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань і доповнення відповідей інших у процесі дискусії);
- 2) виконання модульної контрольної роботи.

Здобувач вищої освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарському занятті виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на сьомому і п'ятнадцятому тижнях навчання відповідно.

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 46 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП завдань](#).

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у закладах вищої освіти, що передбачає питому вагу самостійної роботи здобувачів вищої освіти. За кожною темою наводяться посилання на список основної та допоміжної літератури, що не виключає можливості здобувачам вищої освіти самостійно, по узгодженню з викладачем, розширити цей список.

Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії). Працюючи на лекції здобувачу вищої освіти варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо здобувач вищої освіти буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього здобувач вищої освіти презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших здобувачів вищої освіти, ставитиме питання викладачу та здобувачам вищої освіти – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу та глибина його розуміння збільшуватиметься в рази. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Неформальні дистанційні та онлайн курси

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів платформи Phrometeus, Coursera, Data Camp та інших форм неформального навчання. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри психології та педагогіки Ложкіним Георгієм Володимировичем, завідувачкою кафедри, д. психол. н., професоркою кафедри психології та педагогіки Воляннюк Н.Ю., доцентом кафедри психології та педагогіки, к.психол.н. Блохіною Іриною Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 20 від 24.06.2026 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 13 від 26.06.2026 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

- 1) робота на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань і доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії);
- 2) складання модульної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях *максимальна кількість балів складає 54 (кількість балів на 1 занятті – 9):*

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	8-9
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	6-7
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	5

2. Складання модульної контрольної роботи *(максимальна кількість балів складає 46), (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):*

тестове завдання виконано правильно (кожне з 46)	1
тестове завдання виконано неправильно (кожне з 46)	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 54 + 46 = 100 \text{ балів.}$$

Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($RD \geq 0,6R$) мають можливості:

- а) отримати залікову оцінку (залік) так званим "автоматом" відповідно до набраного рейтингу;
- б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

При цьому попередній рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни скасовується і він отримує оцінку R_3 тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Перелік питань до залікової контрольної роботи наведено у Додатку 2.

Здобувачі вищої освіти, які не виконали всіх передбачених програмою дисципліни завдань не допускаються до заліку.

Залікова контрольна робота (ЗКР) складається зі 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. ЗКР проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається здобувачам вищої освіти лише під час проведення заліку.

тестове завдання виконано правильно (кожне з 100)	1
тестове завдання виконано неправильно (кожне з 100)	0

Для отримання студентом відповідних оцінок його рейтингова оцінка **(RD)** переводиться згідно з таблицею:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Перелік питань до залікової контрольної роботи

1. Розкрийте зміст поняття «освіта» і сформулюйте основні цілі освіти.
2. Обґрунтуйте основні принципи освіти в Україні.
3. Розкрийте сутність рівнів і ступенів вищої освіти в Україні.
4. Дайте визначення таких понять: «освітній рівень», «професія», «спеціальність», «спеціалізація» і «кваліфікація».
5. Розкрийте типи ЗВО в Україні.
6. Розкрийте основні наукові завдання педагогіки вищої школи.
7. Розкрийте сутність понять: «знання», «навички» та «уміння» і поясніть їх діалектичний зв'язок.
8. Дайте визначення понять: «навчальний процес», «зміст освіти» та «зміст навчання».
9. Розкрийте зміст понять: «методи навчання», «засоби навчання», «форми організації навчання».
10. Розкрийте сутність етапів дидактичного процесу.
11. Сформулюйте основний закон дидактики.
12. Розкрийте сутність основних принципів дидактики.
13. Обґрунтуйте завдання викладача та методи управління мотивацією студентів.
14. Обґрунтуйте переваги та недоліки лекції як форми організації навчання.
15. Розкрийте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції.
16. Розкрийте принципи побудови проблемної лекції.
17. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
18. Дайте визначення семінарського заняття та його основних типів.
19. Дайте визначення практичного та лабораторного занять.
20. Дайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні навчальних занять різних видів.
21. Розкрийте склад і призначення стандартів вищої освіти.
22. Розкрийте призначення та структуру стандарту вищої освіти та освітньої програми.
23. Розкрийте призначення та склад системи забезпечення якості освіти.
24. Зробіть аналіз основних факторів, що впливають на якість навчання.
25. Розкрийте основні вимоги до системи контролю якості навчання, обґрунтуйте шляхи їх забезпечення.
26. Розкрийте сутність основних видів контролю, обґрунтуйте їх цілі, функції та завдання.
27. Зробіть аналіз переваг і недоліків різних форм контролю якості підготовки студентів.
28. Дайте визначення понять «оцінка» і «відмітка», обґрунтуйте їх основні функції.
29. Розкрийте сутність вимог до контрольних завдань, обґрунтуйте шляхи їх забезпечення.
30. Обґрунтуйте шляхи до вибору складності, трудомісткості та тривалості контролю.
31. Розкрийте види та рівні педагогічного спілкування.
32. Розкрийте сутність емоційно творчого аспекту педагогічного спілкування
33. Розкрийте сутність і структуру педагогічного такту.
34. Визначте поняття педагогічної майстерності, її критерії та рівні.
35. Охарактеризуйте педагогічний такт та його складові. 18. Проаналізуйте елементи професійної компетентності викладача.
36. Охарактеризуйте основні вікові новоутворення, що притаманні особистості у юнацькому віці.
37. Кризи розвитку в студентському віці.
38. Розкрийте фактори регуляції поведінки особистості в юнацькому віці.
39. Розкрийте сторони спілкування в системі «викладач-студент».
40. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування.
41. Розкрийте структуру педагогічного спілкування.
42. Розкрийте етапи педагогічного спілкування.
43. Яке місце належить взаємодії в структурі педагогічного спілкування.

44. Розкрийте бар'єри спілкування та їх причини.
45. Розкрийте особливості вияву педагогічної техніки.
46. Розкрийте сутність поняття стиль педагогічного спілкування. Види педагогічного спілкування.
47. Проаналізуйте основні вимоги педагогічного такту.
48. Розкрийте основні вимоги педагогічного такту.
49. Визначте співвідношення педагогічного такту та вимогливості в діяльності викладача.
50. Охарактеризуйте шляхи розвитку педагогічних здібностей.